

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs I. Vtrum personæ diuinæ conueniat assumere naturam creatam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

secè naturalis est illi harum naturarum vnio. Antecedens patet ex dictis in a. 4. huius q. Conseq. autem est euident.

„ **NONA CONCL.** Gratia vnionis dicitur Christo naturalis, quantum ad effectum, quod est esse filium Dei naturalem. Hæc est D. Th. in 3. dist. 4. q. 3. a. 2. q. 1. Et probatur ibidem; quoniam nec gratia ordinatur ad vnionem in persona diuina, secundum quam vnionem ille homo dicitur naturalis filius Patris. Et hanc conclusionem intendit iudicio meo D. Augustin. loco supra notato, si verba dictorum capitulum sincerè & attentè considerentur.

„ **VLTIMA CONCL.** Vtraque gratia potest dici simpliciter, id est absque addito esse Christo naturalis. Probatur hæc ex 4. 6. 7. 8. & 9. conclusionibus. Et confirmatur; quia cum dico; Gratia vnionis est Christo naturalis, dictio illa Christo facit sensum comparatum; ita vt non significetur gratiam vnionis aut habituales esse secundum se ordinis naturalis; sed gratiam vnionis esse tali composito, scilicet Christo Deo & homini naturalem, id est intrinsecam & substantialem; gratiam verò habituales eidem ex proprijs viribus conuenire; quia causatur ab vna eius intrinseca natura, scilicet essentia diuina in humanitate, quasi ad modum naturalis proprietatis, vt ait S. D. in 3. loco notato, & inf. q. 7. a. 13. Vbi latè dictum hoc examinabitur.

Argumenta, & solutio
„ **CONTRA septimam concl.** sunt arg. Vasq. supra relata & soluta.

„ **CONTRA vltimam** sunt argumenta, quæ profert & soluit Aluar. in expositione presentis articuli; in quibus etiam est ratio Cai. ex modo loquendi D. Th. desumpta: cui planè satisficit dicendo, verba illa potest dici, & dictionem illam quasi non habere vim diminuendi; sed exprimendi gratiæ tam vnionis quam habitualis connaturalitatem iuxta illud Ioan. 1. Vidimus gloriam eius gloriam quasi vnigeniti à Patre, vt hic aduertit Magister Porrecta, & post eum Aluarez. Quomodo etiam accipienda est dictio illa quodammodo in verbis Augustini relatis in argumento sed contra.

QVAESTIO TERTIA.

De modo vnionis ex parte personæ assumptis, in octo articulos diuisa.

Deinde considerandum est de vnione ex parte personæ assumptis.

Et circa hoc queruntur octo.

Primo, vtum assumere conueniat personæ diuinæ.

Secundo, vtum conueniat naturæ diuinæ.

Tertio, vtum natura possit assumere abstracta personaliitate.

Quarto, vtum vna persona possit assumere sine alia.

Quinto, vtum qualibet persona possit assumere.

Sexto, vtum plures persona possint assumere vnā numero naturam.

Septimo, vtum vna persona possit assumere duas numero naturas.

Octauo, vtum magis fuerit conueniens de persona filij Dei, quod assumpsit humanam naturam, quam de alia persona diuinā.

Ratio ordinis.

Absoluta vnionis seu Incarnationis essentia quasi in communi, nunc incipit de eius ratione & modo tractare magis in particulari, &

primò quidem ex parte personæ assumptis in presenti quaest. Deinde verò ex parte assumptæ naturæ in quaestione sequenti. Duæ sunt autem huius quaestiones partes præcipuè: Prior est de modo vnionis huius mysterij prout actu factum est; altera est de modis eiusdem mysterij possibilibus. Prioris tres sunt partes: in prima agitur de assumptione seu vnione personæ diuinæ indistinctè sumptæ in primo art. secunda agit de vnione naturæ diuinæ in secundo art. Tertia de assumptione, seu vnione personæ filij in octauo art. Posterior verò pars in duas diuiditur: in prima tractatur de potestate naturæ diuinæ in ordine ad assumptionem in tertio art. In secunda verò agitur de potestate personæ respectu dictæ assumptionis, & primò tractat quaestionem de possibili necessariò connexam quaestioni & veritati Incarnationis, prout actu facta est, quærens in art. 4. Vtrum vna persona possit assumere sine alia: nam si non posset, consequens esset, omnes personas actu fuisse Incarnatas; quod est falsum. Deinde proponit alia tria quæsitæ de possibili ad maiorem explicationem huius mysterij: & primò quo ad singulas personas, siue simul siue separatim sumptas in ordine ad assumptionem creatæ naturæ, siue sit vna siue plures, in art. 5. Deinde quo ad omnes simul sumptas in ordine ad vnā numero naturam, in 6. art. Tertio, quo ad vnā tantum personam in ordine ad plures naturas: in quibus vt patet à communioribus & minus distinctis ad minus communia & magis distincta proceditur.

ARTICVLVS I.

Vtrum persona diuina conueniat assumere naturam creatam.

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod persona diuina non conueniat assumere naturam creatam. Persona enim diuina significat aliquid maxime perfectum. Perfectum autem est, cui non potest fieri additio. Cum igitur assumere sit quasi ad se sumere: ita quod assumptum addatur assumpti, videtur, quod persona diuina non conueniat assumere naturam creatam.

Præterea, illud, ad quod aliquid assumitur, communicatur quodammodo ei, quod in ipsum assumitur: sicut dignitas communicatur ei, qui in dignitatem assumitur. Sed de ratione personæ est, quod sit incommunicabilis: vt in prima parte dictum est. Ergo persona diuina non conuenit assumere, quod est ad se sumere.

Præterea, Persona constituitur per naturam. Sed inconueniens est, quod constitutum assumat constituens: quia effectus non agit in suam causam. Ergo persona non conuenit assumere naturam.

Sed contra est, quod Aug. dicit de Fide ad Petrum: Formam, id est naturam, serui in suam accepit Deus ille, scilicet Vnigenitus, personam. Sed Deus vnigenitus est persona. Ergo persona competit accipere naturam, quod est assumere.

Respondendo dicendum, quod in verbo Assumptionis duo importantur, videlicet principium actus, & terminus: dicitur enim assumere, quasi ad se sumere. Huius autem sumptionis persona est, & principium, & terminus. Principium quidem, quia persona propriè competit agere: huiusmodi autem sumptio carnis per actionem diuinam facta est. Similiter etiam persona est huius sumptionis terminus: quia, sicut supra dictum est: Vnio facta est in persona non in natura. Et sic patet, quod propriè competit persona, assumere naturam.

Ad pri-

In ep. 1. Syn.
ad Nest.

Ad primum ergo dicendum, quod, cum persona diuina sit infinita, non potest eis fieri additio. Vnde Cyrillus dicit in Epist. Synodali Ephes. Conc. Non secundum appositionem coniunctionis intelligimus modum: sicut etiam in vnione hominis ad Deum, quæ est per gratiam adoptionis, non additur aliquid Deo: se illud, quod diuinum est, apponitur homini. Vnde non Deus, sed homo perficitur.

Ad secundum dicendum, quod persona dicitur incommunicabilis, inquantum non potest de pluribus suppositis predicari: nihil tamen prohibet plura de persona predicari. Vnde non est contra rationem personæ sic communicari, vt subsistat in pluribus naturis: quia etiam in personam creatam possunt plures nature concurrere accidentaliter: sicut in persona vnus hominis inuenitur quantitas, & qualitas. Hoc autem est proprium diuinæ personæ, propter eius infinitatem, vt fiat in eo concursus naturarum, non quidem accidentaliter, sed secundum subsistentiam.

q. 2. a. 1.

Ad tertium dicendum, quod, sicut supra dictum est, natura humana non constituit personam diuinam simpliciter: sed constituit eam, secundum quod denominatur à tali natura. Non enim ex natura humana habet filius Dei, quod sit simpliciter, cum fuerit ab æterno: sed solum, quod sit homo. Sed secundum naturam diuinam constituitur persona diuina simpliciter. Vnde persona diuina non dicitur assumere diuinam naturam, sed humanam.

Sensus quaesiti.

Res sunt in hoc quaesito termini declarationis. Primus est dictio illa *assumere*, quæ formaliter, & propriè sumitur: prout videlicet significat actum assumptionis actiue distinctum ab vnione, & Incarnatione formaliter, vt patet ex corpore articuli, & resp. ad argumenta. Et per hoc distinguitur hic articulus ab articulo secundo quaestiones præcedentis; in quo quaesitum fuit: Vtrum vnio Verbi incarnati sit facta in personam; quod non aduertens Valentia, vtrumque simul confundit quaesitum. Secundus terminus est verbum *conueniat*, quo non sola potentia ad assumendam naturam creatam significatur, sed exercitium assumendi denotatur; ac si quaeretur; an persona diuina fuerit actiue assumens naturam creatam, vel an actus assumendi sit tribuendus personæ diuinæ. Tertius terminus est *persona*, quo nomine persona diuina significatur indistinctè, id est, absque determinatione ad hanc vel illam, ad vnā vel plures; quatenus persona distinguitur contra naturam tam abstractè quam concretè sumptam: & videtur hic esse sermo de persona propriè & completè sumpta, alioquin superflueret tertius articulus.

Forma Textus.

CONCL. est: Proprièssimè conuenit personæ assumere naturam. Probatur; quia persona est huius assumptionis principium, & terminus; ergo proprièssimè, &c. Antecedens, quoad priorem partem probatur; quia carnis assumptio per actionem diuinam facta est; at personæ diuinæ propriè, competit agere; ergo persona diuina est principium assumptionis. Quo ad secundam verò partem probatur; quia vnio facta est in persona, vt dictum est supra qu. 2. a. 2. ergo etiam persona est huius assumptionis terminus. Consequentia verò principalis enthemematis probatur; quia, in verbo assumptionis duo importantur, videlicet principium actus, & terminus; nam assumere dicitur, quasi ad se sumere.

Expositio Textus.

SINGULOS terminos Conclusionis explicat accuratè Caietanus. Vbi tamen aduerte nomen *personæ* quamquam in ea sumatur abstractione, quam hic explicat idem interpres, accipiendum esse propriè; prout scilicet significat subsistens completum in diuina natura, non curando pro nunc, an illud sit absolutum vel relatiuum, licet verè non sit aut esse posset nisi relatiuum.

Vide etiam apud eundem & apud Porrectam & Suarez. declarationem responsionum ad argumenta D. Thom. & præsertim ad primum, vbi (vt Porrecta & post eum Suarez aduertit) non negat S. D. per assumptionem humanitatis, & vnionem cum persona diuina aliquid ipsi personæ realitatis adiungi: alioquin si per assumptam humanitatem nihil reale adderetur, verbo seu diuinæ personæ de nouo, Verbum siue Deus non fieret realiter homo de nouo: sed negat Deo quidquam addi reale, quod illi imperfectionem adiungat. Cætera vide, si placet apud dictos expostores.

Disputat hic Suarez de vnitæ & pluralitate existentia & subsistentia diuinæ: de qua latè disseruimus i. p. q. 39. a. 4. controu. 1. & q. 28. a. 2. in expositione textus. Med. in postrema parte sui com. ad hunc art. disputat eruditè de veritate conclusionis D. Tho.

PRIMA CONTROVERSIA.

An ita sit proprium diuinæ personæ posse naturam creatam assumere, vt nec per Dei potentiam absolutam persona creata possit aliena natura communicare personalitatem & in ea subsistere?

PRIMA sententia solet tribui Tertulliano in Sententia libr. de carne Christi, cap. 4. & 6. & libr. 3. contra Doctorem Marcionem, cap. 9. dicenti, Angelos cum assumunt corpora vnire ea sibi in vnitatem personæ; quam opinionem sequutus Origenes ait, Malachiam fuisse angelum incarnatum, vt notat D. Hieronymus in præfat. super Malach. & in Comment. in Aegæum, ca. 1. Affirmat etiam idem, scilicet Origenes in 2. Tomo in Ioan. exponens ea verba Ioan. 1. Hic venit in testimonium, &c. plures Angelos olim incarnatos fuisse, & ex eis vnum fuisse Ioannem Baptistam.

Secunda sententia huic proxima fuit Ochami in 3. dist. 1. q. 1. dub. vlt. ad 13. & Gabr. eadem dist. q. 2. ar. 3. dub. 5. Mai. q. 5. Almaini, q. 2. dub. vlt. & Scoti, q. 4. Qui tamen oppositam existimat esse probabilem. Hi docent, posse creatam personam humanam aut Angelicam per Dei potentiam absolutam alienam naturam assumere ad vnitatem sui personalem. Eandem opinionem sequitur Pefantius super hoc a.

Tertia sententia est Valentia super hac quaest. puncto vlt. Vbi quatuor dictis suam explicat opinionem. Primum est: si sermo sit de persona iam creata secundum legem Dei ordinariam, non potest etiam per Dei potentiam absolutam terminare alienam naturam. Secundum est, si sermo sit de persona possibili creati à Deo, valde probabilis est opinio Ochami, videlicet possibile esse per Dei potentiam absolutam, aliquam personam creati eiusmodi perfectione essentiali ab initio suæ creationis præditam, vt possit hypostatice terminare alienam etiam naturam. Tertium est, satis probabiliter posse concedi per ablo-

absolutam Dei potentiam personam aliquam creari posse, quae terminare valeat infinitas naturas, si infinitae essent. Vltimum est: non omnis persona creata, quae plures posset terminare naturas, eo ipso posset terminare infinitas.

Vltima sententia est D. Tho. hic ad 2. dicentis, proprium esse diuinæ personae propter eius infinitatem, ut fiat in ea concursus diuersarum naturarum; non quidem accidentaliter; sed secundum substantiam. Ex quibus verbis deducunt Cai. & Med. super hoc a. Suar. disp. 13. sect. vlt. Vasq. disp. 25. & Aluar. disp. 18. secundum mentem D. Tho. personam creatam nec per Dei potentiam absolutam vniri posse personaliter alienae naturae. Quam sententiam praeter dictos expositores sequuntur etiam Durand. dist. 1. q. 5. Palud. q. 1. a. 2. Sotus in 4. dist. 9. q. 2. a. 2. & Henric. quodlib. 11. q. 10. sed in afferenda veritatis huius probatione valde dissentiunt: quilibet enim ex recentioribus alterius probationes rejicit, ut minimè sufficientes & vnam aliam aut plures in medium affert, ut efficaces; Nos hic ea tantum attingemus, quae definiendae ac explicandae veritati fuerint opportuna.

Ad huius Controversiae resolutionem praemittendae sunt primò quatuor distinctiones quibus aperietur sensus quaesiti & aditus patefiet inuestigandae veritati. Secundò statuenda sunt quaedam fundamenta, ex quibus tertio deducendae sunt conclusiones, & tandem aduersariorum argumenta diluenda.

Prima distinctio est; Quaestio haec potest moueri dupliciter, videlicet de facto num scilicet aliqua persona creata, puta Angelus, nonnunquam assumat alienam naturam, puta naturam hominis, ignis, nubis, &c. & potest moueri de possibili, an scilicet fieri possit haec assumptio, tametsi nunquam actu facta fuerit? quaestio haec est de possibili tantum; cum de facto satis perspicue constet pars negatiua, ut dicemus. *Secunda distinctio* est; de persona creata dupliciter loqui possumus: vno modo sumendo personam creatam pro ea, quae iam actu secundum legem ordinariam est à Deo producta; Alio modo accipiendo personam creatam pro quacunque persona; non solum creatam; sed etiam à Deo creabili per absolutam eius potentiam: In hac quaestione loquimur cum D. Thom. Caietan. & alijs Thomisticæ doctrinae professoribus de persona creata secundo modo sumpta. *Tertia distinctio* est: Quaestio haec potest esse de possibili tripliciter: Primò secundum potentiam personae creatae naturalem: Secundò secundum potentiam ordinariam ipsius Dei; quatenus est agens supernaturale, vel etiam creatae personae illi à Deo communicata eo modo, quo Sacerdoti communicatur facultas absoluendi poenitentes confessos à peccatis, & transubstantiandi panem in corpus Christi, & vinum in sanguinem. Tertiò secundum Dei potentiam absolutam, qua potest efficere quicquid non implicat simul rationem entis & non entis, siue quod non implicat contradictionem, ut ait S. D. 1. p. qu. 25. a. 3. hic quaestio est praecipue de possibili tertio modo sumpto de alijs autem modis, quasi secundariò. *Vltima distinctio* est: cum in assumptione alienae naturae ad vnitatem personalem duo sint, videlicet actus assumendi & assumptae naturae terminatio seu personatio quaestio haec duplex esse potest, nimirum tam de actu assumendi quam de terminatione, num scilicet creatae personae possit vtrumque conuenire, vel de solo actu terminandi seu personatione, ita ut quaestio sit: an licet persona creata non possit alienam

Naz. in D. Tho. 3. partem

A naturam assumere, & eam sibi personaliter copulare, saltem possit Deo illam vniente terminare, adeò ut nulla sit ex parte personae creatae repugnantia: & quamuis haec controversia vtramque difficultatem includat, praecipue tamè secundam intèdit: circa eam enim versantur omnes ferè supra notatae Doctorum opiniones. Quibus praemissis.

Notandum est primò, personalitatem esse terminum rationalis naturae realiter ab ea distinctum, & personae intrinsicum ut eius formale constitutum: adeò ut persona vel suppositum sine tali termino, nec per primam operationem possit intelligi, ut ostendimus 1. p. qu. 50. artic. 2. *Controuers. 3.* Pertinet igitur personalitas & suppositalitas ad intimam personae suppositivae substantiam. Cum itaque substantia prima, quae est ipsum suppositum, non suscipiat magis neque minus secundum substantialem sui perfectionem: adeò ut vna & eadem numero substantia prima nequeat esse modo magis & modo minus perfecta, ut ait Aristoteles in predicamentis: Consequens est vanam ac planè ridiculam & absurdam eorum phantasia, qui dicunt posse per Dei potentiam personalitatem hanc extendi, ut possit vnam aliam aut etiam plures naturas terminare. Quemadmodum enim aucta vel immutata substantialem specificam differentiam perfectionem, iam non esset eadem differentia, nec species per eam constituta, sic variata personalitatis seu suppositalitis perfectione, qua substantia prima constituitur ut sit principaliter & maximè substantia, iam non remaneret eadem numero personalitas aut suppositalitas, nec eadem persona vel suppositum; nam sicut formalibus differentiis species constituuntur & ab inuicem distinguuntur; ita gradibus individualibus intimis & substantialibus constituuntur & differunt ab inuicem substantiae primae: nihil verò magis ad gradum huius suppositi individualem pertinet, quam tanta perfectionis suppositalitis, igitur ea variata non remanebit eadem numero suppositum aut persona; igitur impossibile est etiam per absolutam Dei potentiam huius Angeli personalitatem ad maiorem perfectionem extendi, ut possit vnam aliam aut plures substantiales naturas terminare.

Secundò sciendum est, habitudinem personalitatis seu suppositalitis ad naturam ea personatam & suppositatam esse habitudinem termini substantialis instar formae perficientis & completis naturam, ut sit per se subsistens separatim ut quoddam totum & perfectum; Ex quo sequitur primò, per nullum accidens reale: aut intentionale à Deo superadditum augeri aut extendi posse personalitatem, ut de nouo terminet aliam naturam: Nullum enim accidens augere potest propriam & intimam substantiae perfectionem & eis substantialem, ac formalem effectum ex tali perfectione prouenientem adiungere: implicat enim augeri substantialem perfectionem intrinsicè aut eius formalem effectum, & hoc fieri per extrinsecum accidens illi superadditum; sicut etiam implicat munus realitati substantiali proprium immediatum & connaturale per qualitatem extrinsecus additam exerceri, non minus quam implicet albedinem formaliter calefacere, aut calorem formaliter dealbare, aut lineam albedine formaliter terminari. *Secundò sequitur*, non posse creatam personalitatem per Dei potentiam absolutam eleuari, ut alienam naturam terminet ut instrumentum

Ex propria ratione & modo perfectionis personae substantiae absolute sumptae quam creatae vel instrumentalis potest creatae personalitatem per Dei potentiam absolutam eleuari, ut alienam terminet naturam ad modum causae principalis aut instrumentalis.

Resolutio. Propositionis quatuor distinctionibus declaratur sensus quaesiti.

mentum; implicat enim personalitatem actum circa naturam exercere terminandi, & non tantum in suo ordine principalem; quoniam ut scitè recentiores aduertunt, personalitatem aliquam terminare naturam idem est, quod proprium suum illi esse personale communicare: hoc autem est concurrere ad modum causæ principalis: nam quod se ipso formaliter concurrat, & immediate ac propria virtute & per esse proprium, hoc ipso concurrat ut causa principalis in suo ordine: causa namque instrumentalis, solum ex motione principalis agentis operatur; ergo non est possibile creatam personam terminare naturam alienam, ut instrumentum diuinæ virtutis principaliter operantis.

Tertio recolenda sunt, quæ diximus in 1. p. quest. 39. art. 4. Controu. 1. de duplici in Deo subsistentia, nimirum essentiali & personali; ex quibus tria præcipue ad rem præsentem pertinent. Primum est, essentialem subsistentiam ut in tribus personalibus relationibus intimè clausam per eas modo nostro intelligendi modificari, adeo ut iuxta dictarum relationum pluralitatem, plures ab inuicem distinctæ realiter resultent subsistentiæ personales. Secundum est, essentialiæ diuinæ per se primò conuenire subsistentiam, & per ipsam relationibus & personis; ac proinde personalem subsistentiam modo nostro concipiendi, ex essentiali deriuari & personas diuinas seipsis quidem esse formaliter subsistentes sed hoc habere ab essentia radicaliter. Tertium est, personalem subsistentiam diuinæ personæ, puta Patris dicere perfectionem simpliciter, quatenus subsistentia est; sed quatenus Patris est, abstrahit à perfectione & imperfectione: sic enim dicit relationis respectio; sicut etiam eadem personalis subsistentia ratione inclusæ incommunicabilitatis non dicit perfectionem neque imperfectionem. Tota igitur perfectio, quam subsistentia personalis dicit in Patre, eadem numero est in Filio & Spiritu sancto, ut hic etiam aduertit Caietanus & alij: & ideo non sunt in diuinis realiter distinctæ perfectiones, sed vna tantum; & quia quælibet diuina imperfectio simpliciter est infinita; ideo subsistentia personalis, quæ perfectio simpliciter est, suam habet modo sibi proprio conuenientem infinitatem: hæc autem non est infinitas in essendo, aut in cauendo formaliter, loquendo de subsistentia personali, prout ab essentiali distinguitur; sed in terminando: & sicut ab essentiali subsistentia, quæ per se primò diuinæ conuenit essentiali, deriuantur tanquam ex radice ac primo fonte subsistentiæ personales ad tria supposita relationibus formaliter subsistentibus constituta; ita subsistentiæ personalis infinitas ex infinitate Deitatis & essentialis eius subsistentiæ, velut ex radice ad ipsam personalem subsistentiam, formaliter conuenit, deriuantur, ut hic etiam admonet Caietanus.

Quarto considerandum est, terminare seu suppositare naturam, sicut nullam dicit causalitatem, ut notat hoc in loco Caiet. & latius infra quest. 4. art. 2. Quod nos etiam vberius explicauimus 1. p. qu. 50. art. 2. in 1. Controu. ita nullam de nouo perfectionem adiungit personæ aut subsistentiæ terminanti naturam alienam, quamuis, ut notant recentiores, posse terminare naturam alienam dicat perfectionem in persona vel subsistentia potente eam terminare. Sed obseruandum est aduersus Valent. & alios ex eadem omnino perfe-

ctione, tam secundum rem quam secundum modum seu gradum personæ aut subsistentiæ conuenire, ut possit vnam aliquam extraneam naturam & plures aut etiam infinitas terminare, ut hic asserit cum Durando Caietanus, ob eam causam quod ubi pluralitas non facit differentiam, nec infinitas eam faceret, si infinitas esset possibilis; quod axioma verum est; quando ex eodem principio nascitur possibilitas aut impossibilitas pluralitatis & infinitatis, ut patet ex Aristotele in 4. Physic. text. 76. arguente, si duo corpora possint esse simul in vno loco, non impedirent nec etiam plura aut infinita simul esse prohiberent. Ratio verò propria, cur personalitas creata non possit alienam naturam terminare hæc est: Quia terminat naturam sibi propriam per modum naturalis adæquationis, nec aliam aut alias personalitates continet formaliter aut eminenter, ut possit earum munera vel actus in terminando supplere, sicut potest diuina subsistentia, quæ creatas omnes & creabiles in vna sua simplicissima ratione continet eminenter. Et si dari possit vna creata personalitas, quæ vnam aliam contineret eminenter, id esset, quia superioris ordinis esset ac proinde contineret etiam infinitas ad inferiorem ordinem pertinentes, quarum officia supplere posset in terminando singulas earum naturas. Iam autem ostendimus non posse vnam personam fieri alterius naturæ terminum per modum instrumenti, nec eius perfectionem aut virtutem extendi posse, sed actum personaliter terminandi fieri non posse, nisi per modum causæ principalis.

Quinto obseruandum est, subsistentiam personalem in diuinis dicere perfectionem simpliciter infinitam, ut ostendimus in 1. p. quest. 39. art. 4. Controu. 1. §. Sed iam de triplici. & qu. 28. art. 2. Controu. 1. & 2. Quod etiam hic affirmat Caietanus: Et quamuis infinitas diuinæ personæ non sit in cauendo sed in terminando: ad modum tamen attinet perfectionis simpliciter; nam ut hic ait idem expositor infinitas Dei prout est personæ, dat illi perfectionem infinitam in terminando, quia scilicet non solum est actu terminus diuinæ naturæ, quæ simpliciter est infinita, sed cum omnes tam factarum quam factibilium creaturarum subsistentias & personalitates contineat eminenter, potest infinitas, si tot esse possent, naturas terminare: Quare falsa est Vafq. doctrina, disp. 26. c. 4. negantis, essentialiam diuinam in conceptu relationis includi, & rationem subsistentiæ relationi ab essentia provenire, & relationes personales infinitatem vllam includere: de quibus latè contra eundem expositorem disputauimus in allegata quest. 28. articulo. 2. Controu. 1.

Ex dictis sequitur primò, D. Thom. hic ad 2. rectè ex infinitate diuinæ personæ probasse illi soli proprium esse, ut fiat in ea concursus diuersarum naturarum secundum subsistentiam. Secundo sequitur, Dur. & Cai. bene probasse personæ infinitatem esse necessariam, ut possit subsistere, nedum in propria sed etiam in aliena natura per illud axioma: Vbi plures alii non facit differentiam, nec infinitas haberet differentiam, &c. Tertio sequitur, propriam causam, cur persona creata non possit alienam naturam assumere, aut illi diuinæ virtute copulari, eam esse quam nos adduximus, à qua parum distant illæ, quas adducunt Vafq. & Aluar. Vltimò sequitur, personam creatam neque potentia sua naturali neque potentia Dei ordinaria, neque absoluta vniri posse secundum subsistentiam alteri naturæ.

conclusiones **PRIMA CONCLUSIO:** Infinitas perfectionis diuina
deducte persona in terminando propria causa est, ut fieri possit
& probata in ea concursus diuersarum naturarum secundum sub-
sistentiam. Cuius optima probatio est, quam asserunt
Durand. & Cai.

SECUNDA CONCLUSIO: Persona creata, nec
per naturalem suam virtutem, nec per Dei potentiam
ordinariam potest alienam naturam terminare. Pro-
batur primò; quia persona creata non est infinita
simpliciter in terminando, nec continet emi-
nenter alias personalitates. Secundò: quoniam
alias mysterium Incarnationis non esset miracu-
lum omnium miraculorum. Alias probationes
lege apud recentiores.

TERTIA CONCLUSIO: Persona creata non
potest per Dei potentiam absolutam vniri alteri natu-
ra secundum subsistentiam. Probatur primò; quo-
niam implicat contradictionem: esset enim fini-
ta & infinita; Deinde non potest vniri, nec ad
modum causae instrumentalis, nec ad modum
causae principalis, ut probauimus; ergò. Proba-
tio verò Suar. friuola est, ut bene probant Vasq.
& Aluar.

CONTRA primam conclus. est argumentum
Scoti relatum & solutum à Cai. Cuius solutione
impugnat Vasq. quia ratio terminandi alienam
naturam est relatio personalis; quoniam illud est
ratio terminandi alienam naturam, quod est
propriam personae terminantis naturam ip-
sam; propriam autem est sola relatio; in con-
ceptu verò relationis non includitur essentia;
ac proinde nec vllum genus infinitatis, neque
subsistentia provenit relationi ab essentia;
quia subsistentia est sola ratio personae, & sola
proprietas personalis & sola relatio; ergò infi-
nitas diuinæ personae in terminando non est pro-
pria ratio &c. *Resp.* rationem quidem terminandi
esse relationem personalem, sed in eius conceptu
includi essentiam, ut ostendimus in prima parte,
loco notato, & tamen ipsa relatio sic sumpta pro-
pria est personae per eam constituta, ut ibi decla-
rauimus: & ideo relationi conuenit infinitas &
subsistentia formaliter in eam ab essentia diuina
deriuata.

CONTRA eandem conclusionem quo ad secun-
dam partem, scilicet probationem Durandi &
Caiet. argumentatur Valen. Maior perfectio re-
quiritur in personalitate ad terminandum plu-
res naturas; ergò infinita perfectio requiritur ad
terminandum infinitas naturas; ergò falsa est il-
la maior Durandi & Caietani. Vbi pluralitas
non facit difficultatem, nec infinitas eam facit.
Resp. falsum esse antecedens videlicet maiorem
perfectionem requiri in personalitate ad termi-
nandum tres aut quatuor aut centum naturas,
quàm duas; quoniam, ut supra diximus, ex ea-
dem causa qua potest duas, potest & tres & de-
cem & centum & etiam infinitas, si tot esse pos-
sent, terminare, & è contra, id est, ex eadem
causa, qua non potest centum, & infinitas termi-
nare, non potest tres vel duas tantum termina-
re.

CONTRA secundam concl. sunt dicta Tertul.
& Orig. innixa narrationibus scripturarum, quæ
angelos in assumptis corporibus appellant homi-
nes, & quædam illis tribuunt opera vitæ, quibus
satisfaciunt Med. Val. Suar. & Vasq. præter quæ,
sunt etiam quædam argumenta, quæ profert &
solvit Med.

CONTRA tertiam conclus. sunt argumenta,
quæ referunt & solvunt Med. super hoc a. & Aluar.
disp. 18. Contra eandem concl. argumentatur Val.
quia posset à Deo creari persona finita, quæ es-

set altioris ordinis, quàm omnes aliæ personæ
creaturæ; igitur hæc posset plures & infinitas etiam
naturas terminare. *Resp.* falsum esse antecedens,
quia non est possibile dari altiozem ordinem,
quàm sit ordo creaturæ spiritualis, ut ostendi-
mus in 1. p. qu. 50. n. 1. Alia, quæ profert idem expo-
sitor aduersus hanc conclus. non sunt argum. sed
verba.

ARTICVLVS II.

Virum diuina natura conueniat assumere.

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quòd natu-
ra diuina non conueniat assumere. Quia, sicut
dictum est, assumere dicitur quasi ad se sumere. Sed na-
tura diuina non sumpsit ad se humanam naturam:
quia non est facta vnio in natura, sed in persona: sicut
supra dictum est. Ergo natura diuina non competit as-
sumere naturam humanam.

Præterea, Natura diuina communis est tribus per-
sonis. Si ergo natura conueniat assumere, sequitur quòd
conueniat tribus personis. Et ita Pater assump-
sit naturam humanam, sicut & Filius: quod est erro-
neum.

Præterea, Assumere est agere. Agere autem conue-
nit personæ, non naturæ, quæ magis significatur, ut
principium, quo agens agit. Ergo assumere conuenit na-
turæ.

Sed contra est, quod August. dicit in libr. de Fide ad
Per. illa natura, quæ semper genita manet ex Patre,
id est, quæ est per generationem æternam accepta à
Patre, naturam nostram à matre sine peccato suscep-
pit.

Respondeo dicendum, quòd, sicut dictum est, in
verbo Assumptionis duo significantur, scilicet prin-
cipium actionis, & terminus eius. Esse autem Assum-
ptionis principium, conuenit naturæ diuinæ secun-
dum seipsam: quia eius virtute Assumptio facta est.
Sed esse terminum assumptionis non conuenit natu-
ræ diuinæ secundum seipsam: sed ratione personæ,
in qua consideratur. Et ideo primò quidem, & pro-
prijsimè persona dicitur assumere: secundariò au-
tem potest dici, quòd etiam natura assumpsit natu-
ram ad sui personam. Et secundum etiam hunc mo-
dum dicitur natura incarnata: non quasi sit in carnem
conuersa, sed quia naturam carnis assumpsit. Vnde
Damascenus dicit, dicimus naturam Dei incarna-
tam esse, secundum beatos Athanasium, & Cyril-
lum.

Ad primum ergo dicendum, quòd ly se, est recipro-
cum, & refert idem suppositum. Natura autem
diuina non differt supposito à persona Verbi: & ideo in-
quantum natura diuina sumit naturam humanam
ad personam Verbi, dicitur eam ad se sumere. Sed quæ-
uis Pater sumat naturam humanam ad personam Ver-
bi, non tamen propter hoc sumit eam ad se quia non
est idem suppositum Patris, & Verbi, & ideo non potest
dici propriè, quòd Pater assumat naturam huma-
nam.

Ad secundum dicendum, quòd illud, quòd conuenit
naturæ diuinæ secundum se, conuenit tribus personis: si-
cut bonitas sapientia, & huiusmodi. Sed assumere con-
uenit ei ratione personæ Verbi, sicut dictum est. Et ideo
soli illi personæ conuenit.

Ad tertium dicendum, quòd sicut in Deo idem est,
quòd est, & quo est: ita etiam in eo idem est, quòd agit,
& quo agit: quia vnumquodq. agit, in quantum
est ens. Vnde natura diuina est illud,
quo Deus agit, & est ipse
Deus agens.